

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1936

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23 ἢ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 3Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΙΝΔΑΡΟΥ

ΕΒΔΟΜΟΣ ΝΕΜΕΟΝΙΚΗΣ

ΣΩΓΕΝΕΙ ΑΙΓΙΝΗΤΗΙ ΠΑΙΔΙ ΠΕΝΤΑΘΛΩΙ

Σύνθρονη τῶν βαθύφρονων Μοιρῶν, Ἐλείθουια, ἀγροίκα, ὦ θυγατέρα
τῆς Ἥρας τῆς μεγαλοδύναμης

Δίχως ἐσέ, ὦ τῶν ὄλων μας μητέρα,

Μῆτε τῆ νύχτα τὸ σκοτάδι ἰδόντας, μῆτε τ' ἄγιο φῶς τῆ μέρα,

Τὴν ἀδερφή σου τὴν λαμπρόκορμη τὴν Ἥβη δὲ θάχαμε βρῆ.

Δὲν ἀνασαίνουμε στὴν ἴδιαν ὄλοι τύχη τὸν καθένα

Σ' ὅ,τι τὸν ὥρισεν ἡ Μοῖρα τὸν κρατεῖ.

Καὶ νὰ ποῦ ὁ γυιὸς τοῦ Θεαρίωνα στὴν ἀξιοσύνη μετ' ἐσένα

Δοκιμασμένος ἀναμέλπεται ὁ Σωγένης τώρα δοξασμένα

Μ' ὄσους πεντάθλου νίκην ἠύρανε λαμπρή.

Ἄπ' τῆ φιλόμολπη κρατάει τῶν κονταρόχτυπων τὴν πολιτεία

Τῶν Αἰακιδῶν· κι' ἐκεῖνοι λαχταροῦνε

Ψυχὰς ἀναθρεμμένες στῶν ἀγῶνων τὴν ἀντρεία.

Μὰ σὰν κανεῖς πετύχει στά ἔργατά του γλυκοστάλαχτην αἰτία

Δίνει ν' ἀρχίσουν οἱ αἰθέριες νὰ κυλοῦνε τῶν Μουσῶν ροές.

Χωρὶς τὸ μέγ' ἀχτινοβόλημα τῶν ὕμνων τριγυρνοῦνε

Σὲ λήθης βαθὺ ζόφον οἱ τρανὲς ἀλκές,

Κι' ἐμεῖς καθρέφτην ἓνα ξέρουμε τῶν ἀξίων ἔργων, νὰ φανοῦνε,

Λύτρο ἄπ' τῆ λαμπροστέφανη τῆ Μνημοσύνη ἂν ἴσως βροῦνε

Δοξαστικὲς τῶν μόχτων τοὺς ὁδές.

Σὲ τρεῖς ἀπάνω μέρες προμαντεύουν οἱ σοφοὶ θαλασσομάχοι

Ποιὸς ἀνεμὸς θὰ σηκωθῆ κ' ἡ ἀναμελιὰ δὲν τοὺς πλανεύει·

Κι' ὁ πλοῦσιος ὅμοια κι' ὁ φτωχὸς πρὸς τοῦ θανάτου ταξειδεύει

Τὸ τέρμα τὸ κοινό·

Μὰ ἐγὼ τὸ ξέρω πὼς περσότερ' ἄπ' τὰ πάθη τοῦ Ὀδυσσεῆ, τὸ στόμα

Τραγουδῆσε τοῦ Ὀμήρου τὸ γλυκό.

Στῆς φαντασίας τὰ πλάσματα, στὸ πέταγμα τοῦ μάγισσα ἢ σεμνότη·

Τὸ πνεῦμα τῶν ποιητῶν τοὺς μύθους πλάθοντας

Γλυκὰ πλανεύει· τοῦ ὄχλου τὴν καρδιά ἢ τυφλότη

Σκλαβώνει· ἀλλοιῶς, ἂν τὴν ἀλήθεια ἐδύνονταν νὰ ἰδῆ,

Ὁ Αἴας, ὀργισμένος τὰ δπλα σὰ στερήθηκε, δὲ θάμπηχνε στὰ στήθη

Τὸ ἀστραφετέρολαμπο σπαθὶ του· αὐτὸς ποῦ, πρῶτο παλληκάρι

Στερν' ἄπ' τὸν Ἀχιλλέα, στὴν ξακουστὴ

Πόλη τοῦ Ἴλου τὸν ἐφέρανε τὴν σύντροφο νὰ πάρει
 Τοῦ ξανθομάλλη τοῦ Μενέλαου μὲ τὴν πρίμα
 Οἱ θαλασσοπόνοι Ζέφυροι πομπή.

Μὰ σ' ὄλους τ' ἀγριοκύματα ὅμοια πέφτουν τῶν θανάτων, ὅμοια σβοῦνε
 Καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους

Μὰ ὄσοι στὸ φῶς τοῦ βίου, ἀπ' τοὺς νεκροὺς τιμοῦνε
 Μόνον αὐτοὺς ποὺ τρυφερά οἱ θεαίνες Μοῦσες κελαῖδοῦνε.
 Παλληκαρίσια πέθανε στὸν μέγαν ὄμφαλό τῆς πλατειοστήθας Γῆς,
 Καὶ κείτεται ὁ Νεοπτόλεμος στὰ Πύθια τὰ τεμένη
 Τῆς Τροίας γιατί στάθηκε ὁ καταστρεφτής
 Ποὺ οἱ Δαναοὶ γύρω τῆς μόχτησαν καιροὺς ξενητεμένοι
 Μὰ ἤρθαν στὴν Ἐφύρα ἐπάνω, ὄσοι μαζί του, πλανεμένοι,
 Τῆ Σκύρο ὡς ἔχασε ταξιδευτής.

Στὴ Μολοσσία βασίλεψε γιὰ λίγο· πάντοτε ἡ γενιά του
 Παρόμοιο γέρας ἔχει· κι' ἐξεκίνησε ἀπ' ἐκεῖ μὲ τάμματά του,
 Ἄκροκαρπὸ ἀπ' τῆς Τροίας τὰ λάφυρα, γιὰ τὸν Ἀπόλλωνα· ἐκεῖ πέρα
 Γιὰ τῆς θυσίας τὸ μερτικό
 Μὲ τοὺς ἱεροὺς τοὺς λειτουργοὺς ὡς ἐσουνέριζε, μὲ τὸ μαχαίρι
 Κάποιος τὸν ἔρριξε νεκρό.

Κι' οἱ ξεναγέτες οἱ Δελφοὶ βαρυγομῆσαν· μὰ ἦταν πεπρωμένο
 Καὶ τὸ ξεπλήρωσε· ἔπρεπε

Μέσ' στὸ πανάρχαιο τ' ἄλσος τὸ ἀγιασμένο
 Τῶν κραταιῶν Αἰακιδῶν κάποιον βλαστάρι νᾶταν ταφιασμένο,
 Πλάι στὸν λαμπρόχτιστο ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ μάρτυρας ἱερός
 Γιὰ τῶν ἡρώων τίς πομπές μὲ τὰ πολλὰ σφαχτάρια
 Στὴν δικαιοσύνη ὀνομαστός.
 Μὰ τρία λόγοι' ἄρκοῦν· δὲν ἐπιβλέπει ψεύτης μάρτυρας ἐκεῖνος
 Ὅσα τοῦ Δία τελοῦν καὶ τὰ δικά σου, ὦ Αἴγινα, βλαστάρια.
 Μὰ ὁ λόγος θᾶναι τολμηρός

Τῶν φωτεινῶν τοὺς ἀρετῶν τὸν ἴσιο δρόμο ὡς πέρα νὰ διαβαίνει·
 Γλυκὸ εἶν' ἀντάμα τὸ ξεκούρασμα

Σ' ὄλα τὰ ἔργατα· χορταίνει
 Καὶ τὸ μέλι κανεὶς καὶ τὰ χρυσὰ τῆς Ἀφροδίτης ἄνθη· γεννημένοι
 Καθένας μ' ἄλλο κλῆρο εἶμαστε ἀνόμοιοι, ἄλλος σὲ τοῦτο, ἄλλος σ' αὐτό·
 Τὴν εὐτυχία τὴν ἄπαντη κανένας δὲ λαβαίνει·
 Ἀσάλευτο σὲ ποιόνη ἡ ἅγια Μοῖρα
 Παρόμοιο δῶρο ἐχάρισε νὰ πῶ δὲν τὸ μπορῶ.
 Τρισάξιας μὰ σὲ σένα εὐδαιμονίας ἐδώρησε τὴν κλήρα,
 ὦ Θεαρίωνα, σὲ βίω μακαριστό,

Ποὺ ἔργα ἡ τόλμη σου ζητάει λαμπρά καὶ ποὺ τοῦ νοῦ σου
 Ποτὲ δὲ σ' ἀποστέρησεν ἡ σύνεση· εἶμαι ξένος τοῦ σπιτιοῦ σου
 Κι' ἀπὸ τῆ μαύρη ἀπέχω κατηγορία· ἐγὼ στὸ φίλο τώρα

Σὰ διάφανων νερῶν πλημμύρα
 Τὸν ὕμνο φέρνοντάς του ὕμνω τῆ δόξα του στ' ἀλήθεια· δὲν εἶν' ἄλλη
 Τῶν ἀγαθῶν ἡ ἄξια κλήρα.

Κι' ἂν ἄντρας Ἀχαιὸς κανεὶς εἶναι κοντά μου ἀπ' ὄσους κατοικοῦνε

Πάν' ἀπὸ τὴν Ἴονια θάλασσα,

Νὰ μὴ κατηγορήσει με' πιστεύω ἐδῶ σ' αὐτοὺς ποὺ μὲ φιλοξενοῦνε,
 Τοὺς συμπολίτες μου μὲ βλέμμα λάμπερό κυττάω [ποὺ μὲ τιμοῦνε,
 Ποτὲ ὑπερόπτης δὲν ἐστάθηκα καὶ τ' ἄκρα πάντοτ' ἔβγαλ' ἀπ' ἐμπρός.
 "Ομοια μακάρι ἀπίκραντος γιὰ μένα νὰ διαβαίνει
 Κι' ὁ ποὺ μ' ἀπόμεινε καιρὸς.
 "Οποῖος μὲ ξέρει ἄς πει ἂν παράτονα λόγος κακόβουλος ἀπὸ μὲ βγαίνει!
 Μὰ πέρ' ἀπὸ τὸ τέρμα νὰ μὴ πέσει, ὦ Εὐξενίδη ἀπ' τὸν γονηὸ Σωγένη,
 Καθῶς κοντὰρι, ὀρκίζομαί σου, ὁ λόγος μου ὁ γοργός.

Μ' ἀνδρῶτα τὸ σβέρκο καὶ τὰ μπράτσα σου εἶχες κιόλας ἀποσώσει
 Τὸ πενταπλό σου τ' ἄθλημα

Προτοῦ τὰ μέλη ἀκόμα ὁ ἥλιος σοῦ πυρῶσει.
 Μὰ ὅσο τρανώτερος ὁ μόχτος κι' ἡ ἀναγάλλιαση ἔρχεται ἄλλη τόση.
 * Ἄσε με ἂν ἴσως ἄξαφνα ὑψωμένος στοῦ ὕμνου τὰ φτερά, κραυγὴ
 Στὸ νικητὴ ἀμοιβὴ βουερὴ βγάλω καὶ πάλι.
 Ξέρω νὰ πλέκω τοῦ ἐγκωμίου τὴ γλυκειὰν ὠδή.
 Μικρὴ δουλειὰ νὰ πλέκεις στέφανα· ἄφησέ τα' σοῦ κολλᾶ ἡ μεγάλη
 Μοῦσα στεφάνι μὲ χρυσάφι κι' ἄσπρο ἔλεφαντόδοντο καὶ μὲ κοράλλι,
 Πορφυρολούλουδο ἀπ' τὴ δρόσο τὴ θαλασσινὴ.

* Ἀλλὰ τὸν Δία θυμούμενος γιὰ τῆς Νεμέας τὸ πανηγύρι
 Τὸ μυριολάλητο τῶν ὕμνων μέγα θρόισμα δόναε τώρα·
 Στὸν χῶρο αὐτὸν τὸ βασιλιᾶ τῶν Ὀλυμπίων ἄς ἀναμέλπει
 Γαλήνια μεγαλόπρεπη φωνή,
 Ποὺ σὲ μακάρια μήτρα ἐφύτεψε τὸν Αἰακόν, ὡς ἱστοροῦνε,
 Μ' ἐρωτοστάλαχτη γονή.

* Ἄξιος ἐκεῖνος βασιλιᾶς στὴν πατρικὴ του γῆ τὴν δοξασμένη,
 * ὦ Ἡρακλῆ, καὶ πρόθυμος δικός σου
 Ξένος κι' ἀδέρφι σου· μ' ἂν ἴσως περιμένει
 Κάτι κανεῖς ἀπ' ἄλλον, γείτονας ποὺ σ' ἀγαπᾶ μ' ἀφοσιωμένη
 Ψυχὴν, ἀπ' ὄλες τίς χαρὲς ἢ μεγαλύτερη χαρὰ εἶν' αὐτή.
 Νὰ δίνει τὴ ὁ Θεὸς καὶ μετ' ἐσὲ μακάρι,
 Στὴν Φλέγρα ὦ τῶν Γιγάντων νικητῆ,
 Νὰ εὐφραίνει τοῦ πατρὸς τὰ γερατειὰ μὲ τ' ἀπαλό τῆς νιότης του βλαστάρι
 Πάντα ὁ Σωγένης εὐτυχῆς στὴν πλούσια του κι' εὐλογημένη
 * Ἔστια τὴν προγονικὴ.

Γιατὶ καθῶς ἀρμάτων τέθριππων ζυγοὺς τὰ ἱερά σου τὰ τεμένη
 Δεξιόζερβα τὸ σπίτι του ἔχει·

Μ' ἄξια, ὦ μακάριε, σὲ Σὲ τῶρ' ἀπομένει
 Στὸ Δία νὰ μεσιτέψεις καὶ τὴ γλαυκομάτα κόρη του τὴ δοξασμένη.
 * Ἔσι) μὴ ποτε στίς δύσβατες τοῦ βίου νὰ δίνεις ἀνημπόριες
 Βοήθεια στοὺς θνητοὺς συχνά.
 Δίνε τους, δίνε τους ζωὴ στεριοθεμέλιωτη κι' εὐτυχισμένα
 Πλέκε τους νειᾶτα ἐσὺ καὶ πλούσια γερατιὰ γαληνεμένα
 Καὶ πάντα τους νὰ βλέπουνε κι' ἄλλα παιδιῶν παιδιὰ,

Ποὺ εἶναι τους γέρας τῶρ' αὐτὸ καὶ πιὸ πολῦτιμο ἐξωπίσω.
 * Ὅμως ποτὲ ἢ καρδιά μου ἐμὲ ἱερόσυλη δὲ θὰ τολμήσει

Γιὰ τὸ μακάριο Νεοπτόλεμον ἀνάξια νὰ ξεστομίσει·
Μὰ ὁ λόγος θὰ φανεῖ φτώχῃς
Τὰ ἴδια ἐμπρὸς καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες φορές νὰ ξαναφέρνω,
Καὶ μάταιος κομπασμός.

Μεταφρ. ΠΑΝΑΓΗΣ ΛΕΚΑΤΣΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ. Ἡ ἑβδόμη Νεμεϊκὴ ὠδὴ τοῦ Πινδάρου εἶναι συνθεμένη γιὰ τὸν Εὐξενίδη Σωγένη, γιὸ τοῦ Θεαρίωνα, Αἰγινήτη, ποὺ στοὺς νεανικούς ἀγῶνες τῆς Νεμέας νίκησε πένταθλο. Ὁ χρόνος ποὺ συντέθηκε ἡ ὠδὴ εἶναι ἀμφίβολος· ὁ Gaspar ὑποθέτει πὼς συντέθηκε περὶ τὸ 493 καὶ ὁ Wilamowitz περὶ τὸ 490. Τὸ ἔργο βεβαίως, ὅπως σημειώνει ὁ Gaspar, δὲν εἶναι τῆς πλήρους ὀριμότητος τῆς πινδαρικῆς τέχνης, εἶναι ὅμως ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τοῦ μεγάλου λυρικοῦ καὶ τὸ τραγούδιμα του ἀπὸ χορὸ θὰ τοῦ χάριζεν ἐξαιρετικὴ λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπεια.

Ἡ μεγάλη παρέκβαση τῆς ὠδῆς στὸ θρύλο τοῦ Νεοπτολέμου ἔχει μιὰ περιεργὴν ἀφορμὴν. Κάμποσο καιρὸ πρὶν, ὁ Πίνδαρος εἶχε συνθέσει ἕναν παιᾶνα γιὰ τὴ γιορτὴ τῶν Θεοξενείων στοὺς Δελφούς. Τὸν παιᾶνα αὐτὸν τὸν ἀνέφεραν τὰ Σχόλια τοῦ VII Νεμεονίκης, μὰ ἦταν, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστους στίχους του, ἀγνωστος μέχρι τὸ 1905· ὅταν, μεταξύ τῶν παπύρων τοῦ Ὀξυρύγχου, βρέθηκε τὸ μεγαλύτερο μέρος του καὶ δημοσιεύτηκε στὸν πέμπτο τόμο τῶν παπύρων αὐτῶν ἀπὸ τὸν Grenfell καὶ Hunt. Μποροῦμε λοιπὸν σήμερα νὰ ἴδοῦμε, ὅπως ἀνέφεραν καὶ τὰ Σχόλια, ὅτι ὁ Πίνδαρος, κολακεύοντας τοὺς Δελφούς γιὰ τὰ μεγάλα προνόμια ποὺ τοῦχαν παραχωρήσει, κακομεταχειρίστηκε τὸ θρύλο τοῦ Νεοπτολέμου, τοῦ μισητοῦ αὐτοῦ ἐχθροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος· τὸν παρουσίασε ὡς δολοφόνου, ποὺ δὲ σεβάστηκε οὔτε τὴν ἱερότητα τοῦ ἔρκειου βωμοῦ, ὅταν σκότωνε πάνω στὸ βωμὸν αὐτὸ τὸ δυστυχῆ Πρίαμο καὶ τέλος τὸν ἔβαλε νὰ σκοτώνεται ἀπὸ τοὺς Δελφούς γιὰ μιὰ ταπεινὴν αἰτία. Οἱ Αἰγινήτες ὅμως ἀγανάχτησαν ἐναντίον του, ποὺ μεταχειρίστηκε μὲ τέτοιον τρόπο ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους ἡρώες τῶν Αἰακίδες, καὶ γι' αὐτὸ ὁ Πίνδαρος, ποὺ δὲν εἶχε κανένα συμφέρον νὰ τὰ χαλάσει μὲ τοὺς Αἰγινήτες, βρῆκε στὴν ὠδὴ τούτῃ τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποκαταστήσει τὰ πράγματα· ἄλλαξε τὰ ὅσα εἶχε πῆ κι' ἔπλασε τὸ θρύλο πὼς ὁ Νεοπτόλεμος σκοτώθηκε στοὺς Δελφούς γιατί ἦταν γραμμένο νᾶναι κοντὰ στὸν Ἀπόλλωνα κάποιος ἀπὸ τὸ γένος τῶν Αἰακιδῶν, ἐπιστάτης στὶς τελετὰς τῶν Θεοξενείων.

Στὴ μετάφραση δὲν εἶχαμε ὅπ' ὄψει τὸ κείμενο ὀρισμένης ἐκδόσεως· προτιμήσαμε σὲ κάθε στίχο τὶς γραφές ποὺ μᾶς φαίνονταν πιθανώτερες. Κυρίως στὸ χωρίο 34 διαβάζουμε: «βία θάνεν τοι παρὰ μέγαν ὀμφαλὸν εὐρυκόλπου μολῶν χθονός» καὶ στὸ χωρίο 65, ἀντὶ «προξενία» διαβάζουμε «καὶ ξενία». Ἐπίσης γιὰ τοὺς τρεῖς στερνοὺς στίχους τῆς τελευταίας ἐπώδου προτιμήσαμε ἐλεύθερη ἀπόδοση· ἡ νεκρὴ παροιμία τοῦ κειμένου «Διὸς Κόρινθος» θᾶταν αἰνίγμα καὶ ἄχαρο τέλος.

Π. Α.

